

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

A piece of Arabic calligraphy in a bold, black, stylized script. The text is the Basmala: "Bismillah ar-Rahman ar-Rahim". The letters are thick and rounded, with some decorative flourishes. Five long, vertical arrows point upwards from the top of the calligraphy. There are several small, handwritten annotations in a cursive script around the main text, including numbers like '2', '3', and '5', and some illegible words. The entire piece is set against a plain white background.

۱۴۴۴۳۵



دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی

گروه بنیادهای آموزش و پرورش

پایان نامه :

جهت دریافت کارشناسی ارشد مدیریت آموزشی

عنوان :

تدوین نظام نامه اخلاق حرفه ای به منظور ارتقاء اخلاقیات به وضعیت

مطلوب در گروه مدیریت آموزشی

استاد راهنما : دکتر محمدرضا بهرنگی

استاد مشاور : دکتر حمید رضا آراسته

معاونت مدرک علمی ارشد
نمونه آرک

۱۳۸۹/۸/۲

۲

پژوهشگر : داود وادی پور

اسفند ۱۳۸۷

۱۴۴۴۳۵

صورتجلسه دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد

جلسه دفاع از پایان نامه آقای داود وادی پور

دانشجوی رشته ارشد مدیریت آموزشی

تحت عنوان :

« تدوین نظام نامه اخلاق حرفه ای به منظور ارتقای اخلاقیات به وضعیت

مطلوب در گروه های مدیریت آموزشی »

در ساعت ۹:۳۰ روز چهارشنبه مورخ ۸۷/۱۲/۱۴ در محل سالن آمفی تئاتر دانشکده (تهران) با حضور کمیته ای مرکب از استاد راهنما ، استاد مشاور ، اساتید داور داخلی و خارجی و مدیر گروه (نماینده شورای تحصیلات تکمیلی) برگزار گردید ، کمیته مذکور پس از شنیدن گزارش دانشجو و چگونگی پاسخگویی نامبرده به سنوالات مطرح شده در ارتباط با پایان نامه یاد شده ، پایان نامه فوق الذکر را با نمره ۱۷۵ (درجه ----) مورد تائید قرار داد .

۱- استاد راهنما : دکتر بهرنگی

۲- استاد مشاور : دکتر آراسته

۳- استاد داور داخلی : دکتر نوه ابراهیم

۴- استاد داور میهمان : دکتر عسگریان

مدیر گروه و نماینده شورای تحصیلات تکمیلی

دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی

تقديم به :

همه آنهایی که برای من الهام بخش و امیدآفرین بودند

و کرانه لطف و محبت شان ره به آسمان ها گشود

همسر و فرزند عزیزم

به خاطر تشویق ها ، پذیرش سختی ها و تحمل صبورانه شان

سپاسگزارى

سپاس بر او كه هستي را هست نمود و علم را به بشریت آموخت . درود و سپاس بر پیشگاه مهر و رحمت ، مبشر صداقت و صمیمیت ، حضرت خاتم(ص) ودوازده ستاره درخشان آسمان ولایت ، كه در ضیافت نور ، آدمیان را از خاك تا افلاك رهنمون شدند .

با سپاس فراوان از استاد بزرگوار جناب آقای دکتر محمد رضا بهرنگی ، استاد محترم راهنما كه با راهنمایی های بی ریغ و دلسوزانه ، در دوران تحصیل و در تمامی مراحل نگارش این پایان نامه یاریم نمودند . و با تشكر ضمیمانه از استاد ارجمند ، جناب آقای دکتر آراسته كه با رهنمودهای ارزنده علمی خود در سمت استاد مشاور در جهت جلا بخشیدن به محتوای پژوهش یاورم بودند .

و با قدردانی خالصانه از استاد عزیز دکتر عسگریان كه با وجود ضیق وقت شریفشان ، زحمت مطالعه پژوهش و داوری آن را به عهده گرفتند . در ضمن از وجود شریف ایشان به عنوان استاد دروس روابط انسانی و تئوریهای مدیریت بهره های زیادی برده ایم كه جای قدردانی دارد . و با تشكر فراوان از استاد عزیز دکتر نوه ابراهیم ، به عنوان داور داخلی قبول زحمت داوری پژوهش را تقبل نمودند . هر چند قبلاً نیز در دروس مختلف كارشناسی ارشد از حضور ایشان بهره های زیادی برده ایم .

۱-----

فصل اول : طرح پژوهش

۲----- مقدمه

۳----- بیان موضوع تحقیق

۴----- اهداف تحقیق

۶----- هدف کلي

۶----- سؤال هاي تحقیق

۷----- تعاریف

۷----- استفاده کنندگان از نتایج پایان نامه ها

۸----- ضرورت انجام تحقیق

۱۱----- جنبه جدید بودن و نوآوری

۱۱----- روش تحقیق

۱۱----- الف (نوع روش تحقیق

۱۲----- ب (ابزار گردآوری اطلاعات

۱۲----- ج (روش گردآوری اطلاعات

۱۳----- د (روش تجزیه و تحلیل اطلاعات

۱۳----- قلمرو تحقیق

۱۳----- الف (قلمرو موضوعي

۱۳----- ب (قلمرو زماني

۱۳----- ج (قلمرو مكاني

فصل دوم: پیشینه موضوع تحقیق

۱۴----- مقدمه

۱۸----- جریانات اخلاقي معاصر

۲۰----- تاریخ اخلاق

۲۴----- مدیریت اخلاق در گروه مدیریت آموزشی

۲۶----- اخلاق کار

۲۷----- دو زمینه گسترده اخلاق

۲۷----- فواید مدیریت اخلاق در محیط کار

۲۹----- برنامه هاي مدیریت اخلاق

۳۳----- تدوین کدهاي اخلاقي

- ۳۶ روشهاي حل معضلات اخلاقي
- ۳۹ تحويلي نگري
- ۴۰ ابعاد تحويلي نگري در اخلاق حرفه اي
- ۴۳ نظام مندي و اخلاق در مديريت
- ۴۷ جايگاه مديريت و اخلاق در نهج البلاغه
- ۴۹ مديريت اخلاق در گروه مديريت آموزشي
- ۵۱ نشانه هاي وجود اخلاق در گروه مديريت آموزشي
- ۵۳ فرآيند نظام نامه اخلاقي
- ۵۵ فرآيند و سازمان
- ۵۶ آموزش اخلاق
- ۵۷ مسأله اخلاقي در فرآيند بهبود گروه مديريت آموزشي
- ۵۸ تعريف اخلاق
- ۵۹ معيار اخلاق
- ۶۲ اهداف گروه مديريت آموزشي
- ۶۳ ويژگيهاي يك استاد خوب و موفق
- ۶۴ مديريت آموزشي به عنوان يك حرفه
- ۶۴ اخلاق و جهان بيني
- ۶۵ مباني اخلاق
- ۶۷ نگاه شناسي
- ۶۸ حقوق شناسي
- ۶۹ وظيفه شناسي
- ۶۹ نظر انديشمندان اسلامي در اخلاق
- ۷۰ ابن مسكويه
- ۷۰ امام محمد غزالي
- ۷۱ خواجه نصير الدين طوسي
- ۷۱ امام خميني
- ۷۲ تأثير متقابل اخلاق و عمل
- ۷۳ ضمانت اجرايي اخلاق
- ۷۳ اخلاق فردي و اجتماعي
- ۷۴ ويژگي فضاي اخلاقي
- ۷۵ اهميت و ضرورت اخلاق حرفه اي

۷۵	اخلاق حرفه ای
۷۶	آرمان اخلاق حرفه ای
۷۸	ویژگی های معرفتی اخلاق حرفه ای
۷۸	اخلاق حرفه ای دانش هشت ضلعي
۸۰	از کدهای اخلاقی تا منشور اخلاقی
۸۱	ویژگی های منشور اخلاقی
۸۲	نقش اخلاق در مدیریت
۸۳	اصول اخلاقی
۸۹	سابقه علمی پیشینه تحقیق در ایران و خارج از کشور
۸۹	پژوهش های داخلی
۹۰	پژوهش های خارجی

فصل سوم : روش پژوهش

۹۷	مقدمه
۹۸	روش تحقیق
۹۸	جامعه آماری پژوهش
۹۹	نمونه آماری پژوهش
۹۹	ابزار گردآوری اطلاعات
۱۰۰	تعیین روایی و پایایی پرسشنامه
۱۰۲	روش جمع آوری اطلاعات
۱۰۲	روش تجزیه و تحلیل داده ها

فصل چهارم : تجزیه و تحلیل یافته های پژوهش

۱۰۴	مقدمه
۱۰۴	بخش اول : توصیف داده ها
۱۱۴	بخش دوم : تحلیل داده ها
۱۱۴	۱- نرمال بودن
۱۱۴	۲- یکسان بودن واریانس های دو گروه

فصل پنجم : بحث ، نتیجه گیری و پیشنهاد های پژوهش

۱۱۸	مقدمه
۱۱۹	بحث و نتیجه گیری
۱۲۰	پیشنهاد ها
۱۲۲	نظام نامه اخلاقی پیشنهادی گروه مدیریت آموزشی

پیوست ----- ۱۲۴

منابع فارسی ----- ۱۳۷

منابع انگلیسی ----- ۱۳۹

چکیده :

در این پژوهش سعی بر آن داشتیم تا با استفاده از اطلاعات موجود در دیگر نظام های مدیریت آموزشی دنیا ، نظام ها و منشورهای موجود اخلاقی و همچنین با نظری ژرف تر به بیانات اخلاقی مکتب انسان ساز اسلام به تدوین نظام نامه اخلاقی برای گروه مدیریت آموزشی ایران بپردازیم .
جامعه آماری شامل استادان رشته مدیریت آموزشی در دانشگاههای شهر تهران و دانشجویان نیمسال آخر ارشد مدیریت آموزشی دانشگاههای شهر تهران بودند ، که با توجه به تعداد اندک جامعه ، از روش سرشماری کامل استفاده شد .

برای گردآوری داده های مورد نیاز ابتدا پرسشنامه ای را به منظور سنجش نظرات دانشجویان در خصوص وضعیت رعایت اصول اخلاقی در گروه مدیریت آموزشی تنظیم کرده و به جمع آوری نظرات آنها پرداختیم . در ادامه پرسشنامه ای نیز جهت بررسی رعایت اصول اخلاقی از طرف استادان گروه مدیریت آموزشی تدوین کردیم و اطلاعات حاصل از آن را نیز جمع آوری و تحلیل نمودیم . نتایج حاصل از این دو پرسشنامه را با یکدیگر مقایسه کردیم که نتایج ، تفاوت معناداری را برای نشان داد و حاکی از آن بود که نسبت به اصول اخلاق حرفه ای برداشتهای متفاوتی بین استادان و دانشجویان وجود دارد . یافته های تحقیق نشان داد که نظام نامه اخلاق حرفه ای را برای گروه مدیریت آموزشی می توان در ۷ سر فصل تنظیم کرد که شامل موارد زیر هستند . انگیزه اخلاقی ، ارائه خدمت صادقانه ، برخورد حرفه ای در کار ، تفکر سازمانی ، ارتباطات مؤثر با دیگر اعضای گروه ، فعالیت گروهی ، پیشرفت در کار .

اخلاق و مسئولیت اجتماعی که باید آن را بایدها و نبایدهای ارزشی - فلسفی و ملاک و معیار سنجش درستی و نادرستی رفتار شخص نسبت به خود ، دیگران و جامعه تعریف کرد ، از مباحثی است که در یکی - دو دهه اخیر مورد توجه دانشمندان و علمای مدیریت در جهان قرار گرفته و مقالات و کتاب های زیادی در این رابطه به رشته تحریر در آمده است . این تحول فکری که ابتدا در مدیریت های بازرگانی و صنعتی پدیدار شد ، در سال های اخیر در مدیریت آموزشی نیز مورد عنایت قرار گرفته است (میرکمالی ، ۱۳۷۵ ، ص ۲۰) .

اصطلاح اخلاق به اصول و فرآیندهای استدلال در جهت کشف آنچه درست یا غلط خوانده می شود و یا اینکه چیزی نسبت به چیز دیگر بهتر یا بدتر است ، اطلاق می گردد . ریچارد دفت^۱ می گوید : « اخلاق عبارت از قاعده اصول اخلاقی و ارزش هایی است که بر رفتار فردی یا جمعی تحت عنوان درست یا غلط بودن حاکمیت دارد (دفت ، ۲۰۰۱ ، ص ۳۲۶) .

امروزه ایفای نقش مدیریت در جهت حصول به اهداف آموزشی ، مهم تر از گذشته شده است . لازم است استادان گروه های مدیریت آموزشی ، تلاش کنند تا از تمام دانش و تجربه خود برای بهره وری بهینه از امکانات موجود به منظور تحقق اهداف سازمانی استفاده نمایند . استادان در کنار آموزش های کلاسیک ، می بایست شناخت درستی از شرایط دانشگاه ، دانشجویان و مراجعان خود داشته باشند تا بتوانند به درستی ایفای نقش کنند و کیفیت کاری خود را بهبود بخشند . این شناخت مستلزم آگاهی از فرهنگ ها و ارزش های مورد توافق اکثریت گروه های مدیریت آموزشی می باشد .^۲

کشور ما با پیشینه ای چند هزار ساله در تاریخ و با ریشه دار بودن ادیان مختلف از جمله دین مبین اسلام در این زمینه باید سرآمد تمام کشورها باشد . این پژوهش بر آنست تا با بهره گیری از الگوهای موجود در نظام ها و انجمن های علمی دنیا و الگوهای اسلامی نظام نامه اخلاقی را برای گروه مدیریت آموزشی تدوین نماید . در نظام جمهوری اسلامی ایران که فضا باید آکنده از خداجویی و حق گویی باشد ، این نیاز بیشتر احساس می شود . کشوری که به حق دارای والاترین و متعالی ترین

^۱ Richard Daft

^۲ Helen Drinan , 2005, p 21

جهان بینی ها و ارزش هاست ، نباید بدون نظام نامه اخلاقی برگرفته از مکتب رفیع و انسان ساز اسلام ، روزگار را سپری کند.

از آنجا که بهترین راه شناخت اصول و ارزش های اخلاقی و دینی مراجعه به کلام و سیره ی ائمه معصومین (ع) است ، به سراغ این منابع عظیم و غنی رفته تا از سرچشمه زلال مباحث آنان برخوردار شویم. امام علی (ع) می فرماید: «مردم کجا می روید؟ چرا از حق منحرف می شوید؟ پرچم های حق برافراشته و نشانه های آن آشکار است . با این که چراغ های هدایت روشنگر راهند ، چون گمراهان به کجا می روید؟ چرا سرگردانید؟»^۱

بسیاری از پژوهش های غربی مطرح کننده شاخص ها و نظام نامه های اخلاقی برون دینی هستند^۲ که با اخلاق برگرفته از آموزه های دینی ، تفاوتی کلی در نیت ، انگیزه ، هدف و شرایط انجام اخلاق مورد نظر دارند . در مکتب اسلام از نظر حضرت علی «ع» در مورد اهداف مدیریت در نهج البلاغه آمده است : مدیریت از مهم ترین وسایل نیل جامعه به کمال و تعالی است . چون حیات بشری در این دنیا از منظر فرهنگ اسلامی ابزاری برای رسیدن به کمال است و آنچه برای انسان اصالت دارد کمال جاویدان است ، لذا اخلاقیات نیز می تواند وسیله مناسبی برای نیل به این هدف باشد.^۳

امروزه وجود مسائلی از قبیل : سرقت ادبی و کپی کردن در موضوعات تحقیقی و پایان نامه ها ، عدم توجه به نیاز های علمی و پژوهشی دانشجویان از طرف تعداد معدودی از استادان ، بی انگیزه و بی علاقه بودن تعدادی از استادان به روشهای نوین آموزشی و آموزش آنها به دانشجویان ، اختصاص ندادن زمان مناسب به پایان نامه و موضوعات تحقیقاتی دانشجویان ، عدم رعایت رتبه و پایه استادان در مشاور و یا راهنما بودن در پایان نامه های دانشجویان ، حاکمیت روابط بر ضوابط ، حضور به موقع در کلاس درس ، ترک کلاس زودتر از موقع ، انجام کارهای شخصی در محل کار ، استفاده از امکانات و اعتبار دانشگاه به نفع خود ، ریا کاری و چاپلوسی در برابر سایر استادان ، فاش کردن اسرار گروه و دانشکده و یا دیگر استادان دانشگاه ، اخذ رشوه ، بد قولی و بی توجهی به تعهدات و وظایف خود به هنگام استاد راهنما یا مشاور بودن در مقابل دانشجویان و ... هر یک و همه می توانند

^۱ نهج البلاغه ، دشتی ، ۱۳۸۲ ، خطبه ۸۷ ، ش ۱۵-۱۳

^۲ Carter McNamara , 2007 , p 8

^۳ اصول مدیریت اسلامی از منظر امام علی «ع» ، پژوهشکده تحقیقات استراتژیک ، ص ۲۰-۷

نشان دهنده کمرنگ شدن و ضعیف شدن اصول اخلاق حرفه ای در محیط های آموزشی می باشند که متأسفانه گاهی به صورت ارزش درآمده اند.^۱

درباره علت پیدایش چنین ناهنجاری هایی در گروه مورد نظر چندین دلیل اساسی را می توان مطرح کرد: عدم احساس مسئولیت، فقدان باورهای اخلاقی، نبود وجدان کاری، پایبند نبودن به تعهدات خود در قبال دانشکده و رابطه استاد - دانشجو، حاکمیت ارزشهای مادی در برابر ارزشهای معنوی و ... در پیدایش اصول غیر اخلاقی در سازمان موثرند.

۲-۴- تعریف مساله و بیان سوالهای اصلی تحقیق:

استادان مدیریت آموزشی باید کیفیت یادگیری دانشجویان را افزایش داده و زمینه های افزودن بر غنای فرهنگی آنها را فراهم سازند. آموزش باید به افراد قدرت بخشد و محیطی مناسب برای شکوفایی استعدادها باشد. آموزش باید افرادی متعهد و وفادار بار آورد. (استارت، ۲۰۰۰، ص ۲۰۰).

نظام نامه اخلاقی و حرفه ای نقشی راهبردی در موفقیت آینده گروه های مدیریت آموزشی دارد و دوری از آن، سازمان را سخت آسیب پذیر و متضرر می سازد. مفهوم نظام نامه اخلاقی گروه های مدیریت آموزشی، با توجه به مسئولیت های اعضای آن در قبال محیط درونی و بیرونی گروه را بحث می کند. اخلاق حرفه ای صرفاً به معنای اخلاق در کار تفسیر نمی گردد، بلکه فراتر از آن، باید ناظر بر مسئولیت های اخلاقی گروه مدیریت آموزشی در قبال محیط نیز باشد. نظام نامه های اخلاقی سازمانها در پرتو چنین مفهوم سازی از اخلاق حرفه ای ظهور کرده اند. (فرامرز قراملکی، ۱۳۸۳، ص ۲۲). دو راهی های اخلاقی انتخاب بین "انجام درست کار" و "انجام نادرست کار" نمی باشند. این انتخاب بین دو کار متضادی است که به نظر هر دو آنها درست می باشند.^۲ علم اخلاق در واقع با یک سری از سوالات گوناگون در مورد این که چه چیز خوب است، درست است، فضیلت و حسن است و یا ارزش و اهمیت دارد، روبرو است. (اسلوت^۳ ۱۹۹۵ و تجلتویت^۴ ۱۹۹۹) از گذشته های دور، اخلاق، ذهن تمامی فلاسفه و روشنفکران را به خود مشغول داشته است، و هر کدام به نوعی با

^۱Center for the Study of Ethics in the Professions at IIT- 2007

^۲peter srtahlendorf, 2004, p 31

^۳Slote

^۴Tjeltveit

آن مواجهه شده اند . و با سوالی مانند اینکه " یک فرد با افراد هم‌نوع خود چگونه باید تعامل داشته باشد؟ که این سوال ، از سوالات اولیه علم اخلاق ناشی می شود که هنوز هم به طور کامل به آنها جوابی داده نشده است. ارسطو در بررسی های خود به این نتیجه دست یافته بود که اخلاقیات راهگشای بسیاری از مسائل زندگی است . وی قانون خود را "حد متوسط طلایی" نامید . ارسطو تصمیم گیری اخلاقی را مبنی بر متوسط دو پیوستار افراط و تفریط تعریف کرد.

هاربر و باروت^۲ (۱۹۸۷) اخلاقیات را بدین گونه تعریف کردند که ، " اخلاقیات به شیوه رفتار انسانها در هنگام اتخاذ تصمیم گیری های اخلاقی می پردازد. علم اخلاق قرن‌ها قبل از میلاد مسیح در مشاغل و حرف گوناگون وارد شده است . اولین قانون تدوین شده در زمینه نظام نامه اخلاقی مربوط به سوگند نامه پزشکی بقراط در یونان باز می گردد ، که در آن مسئولیت های اخلاق پزشکان مشخص شده بود^۳. (تجلتویت، ۱۹۹۹ و سینگر^۴، ۲۰۰۱) .

بسیاری از سازمانها و مؤسسات و دانشگاه های بزرگ دنیا دارای نظام نامه اخلاقی هستند - نظام نامه هایی که به صورت سندی مکتوب در سازمان وجود دارد - که در زمانهای ضروری ؛ در تصمیم گیریها و هدف گذاری های سازمانی افراد را هدایت می کند . چنین اسنادی تعهدی اخلاقی را برای افراد گروه ایجاد می کند و به آنها می گوید که هدف سازمان چیست و آنها چرا آنجا هستند و چه انتظاری از آنها در گروه وجود دارد ؟^۵

اولین و مهم ترین وظیفه نظام نامه های اخلاقی ، رشد و توسعه قوانین مبتنی بر اخلاق در گروه مورد نظر است. نظام نامه ها یا ضوابط اخلاقی ، در واقع ، ارزش های شغلی یک حرفه را ارائه می دهند که به تعبیری استانداردهای عملکرد برای اعضا می باشند، ضوابط اخلاقی ، ساختار یا رهنمودهایی برای اعضا جهت تبعیت از آنها در عملکرد شغلی می باشند که برای عموم جهت پیش بینی در تعاملات خود با حرفه و اعضا ایجاد گردیده اند . این نظام نامه ها اسامی گوناگون دارند . اما هدف کلیه آنها ارائه قوانینی است که هدایت اعضا علمی را به عهده دارند . با توجه به گفته

^۱ Gold Mean ، اخلاق در مشاوره و روان شناسی ، دکتر حسینیان ، ص ۱۲

^۲ Hurber and Baruth

^۳ همان منبع ، ص ۸-۹

^۴ Singer

^۵ Chris MacDonald , 2006 , p 11

های مذکور ، برای اینکه بتوانیم گروهی پویا و زنده داشته باشیم که هم به اهداف خود برسد و هم شأن و مرتبه افراد در گروه را ارتقاء بخشد ، نیاز به الگویی است که با آن در مورد مسائل اخلاقی بطور مشخص قضاوت کرد .

نظام نامه اخلاقی باعث ایجاد تفاوت در کار گروه مدیریت آموزشی می گردد . آن به حل همه مسائل در گروه ، از ساده ترین سوالات تا پیچیده ترین آن کمک می کند (درینا ، ۲۰۰۴) . نظام نامه اخلاقی در موارد زیر به گروه کمک می کند:

❖ افزایش آگاهی در مورد مسائل مهم اخلاقی در گروه های مدیریت آموزشی

❖ برانگیختن گروه به بحث در مورد مسائل اخلاقی و قانونی نمودن آن در گروه های مدیریت آموزشی

❖ هدایت و راهنمایی در تصمیم گیری در موارد ضرورت گروه مدیریت آموزشی ...

❖ ایجاد توافق در مورد مسائل مهم گروه مدیریت آموزشی

❖ ایجاد جو اعتماد و دوستی بین دانشجویان و استادان و در کل ، تمام گروه در داخل و خارج از دانشگاه

نظام نامه اخلاقی فرصت ارزشمندی برای گروه مدیریت فراهم می کند تا هویت علمی و اخلاقی خود را در نزد عموم در داخل و خارج از دانشگاه ارتقاء بخشد . تدوین نظام نامه اخلاقی منجر به ایجاد یک جو حمایتی در گروه مدیریت آموزشی و موجب افزایش سطح اعتماد به تصمیم گیری های گروه در بین استادان و دانشجویان می گردد . در مجموع تدوین نظام نامه اخلاقی منجر به تأثیرات مثبت در فرهنگ گروه می گردد و سطح فرهنگ و اخلاق را در گروه ارتقاء می بخشد.

به خاطر ماهیت تغییر که در محیط های آموزشی وجود دارد ، ضرورت دارد که مدیران آموزشی بطور مداوم اخلاق شخصی و نظام نامه های اخلاقی خود را ارزیابی کنند . گروه مدیریت دانشگاه از افرادی با فرهنگ ، مذهب ، سن و موقعیت آموزشی بسیار متفاوت ، تشکیل شده است . جامعه آموزشی در دانشگاهها به ارزشها و اهداف متفاوت (به خاطر دیدگاه های متفاوت دانشجویان و استادان) وابسته است . به خاطر تغییرات گوناگون ، رهبران آموزشی با تصمیم هایی مواجه می شوند که بر

تفسیرها و ارزشها و نظام اخلاقی آنها مبتنی می باشد . بخش اعظمی از مباحث مرتبط با رهبری اخلاقی در حیطه چگونگی تعریف اخلاق است . در مکالمات روزانه ، اخلاق به هنجارهایی از درستی و نادرستی رفتار اشاره دارد . موضوع اصلی اینست که اخلاق درست و نادرست به چه معنی است و از چه معیاری برای قضاوت درباره اشتباه بودن رفتارها باید استفاده شود^۱ .

سوال اصلی :

محتوای مطلوب نظام نامه اخلاقی برای گروه های مدیریت آموزشی چیست ؟

۳-۴ - سوالات فرعی تحقیق :

- ❖ رابطه بین سطوح مختلف اخلاق حرفه ای با کیفیت عملکرد آموزشی استادان چگونه است ؟
- ❖ آیا کاربرد نظام نامه اخلاقی در بهبود کیفیت آموزشی استادان گروه مدیریت آموزشی مؤثر است ؟

۴-۴ - اهداف :

- ❖ تدوین فهرستی روشن از محتوای مطلوب نظام نامه اخلاقی گروه های مدیریت آموزشی
- ❖ ارتقاء وضعیت موجود اخلاق حرفه ای گروه های مدیریت آموزشی
- ❖ ارائه پیشنهاد های مناسب در زمینه رفتار های اخلاقی

۵-۴ - تعاریف :

- ❖ نظام نامه اخلاقی : منعکس کننده استاندارد های اخلاقی مجاز است که اعضای یک گروه برای ایجاد اتحاد بین خودشان به وجود می آورند .
- ❖ اخلاق حرفه ای : به معنای وظیفه شناسی حرفه ای که باید توسط اصول و بخشهایش در یک مجموعه ارائه شود تا قبل از هرگونه قضاوت درباره چگونگی کار در حرفه ، مورد استفاده قرار گیرد .
- ❖ ارزش : اصول ، استانداردها و کیفیت های مورد نظر برای یک گروه یا جامعه می باشد .

^۱ Mc Namara 1999

❖ علم اخلاق : علم اخلاق در واقع با یک سری از سوالات گوناگون در مورد این که چه چیز

خوب است ، درست است ، فضیلت و حسن است و یا ارزش و اهمیت دارد ، روبرو است.

(اسلوت^۱ ۱۹۹۵ و تجلتویت^۲ ۱۹۹۹).

۴-۶- استفاده کنندگان از نتایج پایان نامه ها:

❖ گروه مدیریت آموزشی دانشگاه تربیت معلم تهران شامل استادان ، دانشجویان کارشناسی ،

دانشجویان ارشد و دانشجویان دکترا

❖ گروه های دانشگاهی مدیریت آموزشی در سایر دانشگاه ها و دیگر گرایشهای مرتبط با

مدیریت آموزشی

۴-۷- ضرورت انجام تحقیق:

گروه مدیریت آموزشی مجموعه ای متشکل از استادان است و نقش افراد در هرگروه ، انجام دادن

کارها و پیشبرد وظایفی است که به آنها محول می شود . برای اجتناب از آسیب دیدن گروه ، اگر

اخلاق و اصول اخلاق حرفه ای برگروه مدیریت آموزشی حاکم باشد (البته در گروه ، اخلاق حرفه ای در

حد خوبی وجود دارد و بیشتر منظور ما بهبود و توسعه اخلاق حرفه ای موجود می باشد) و اصول اخلاقی از

طرف گروه ، استادان و دانشجویان مراعات کردند از چند جهت در موفقیت گروه مؤثر خواهد بود .

نخست اصول اخلاقی به عنوان یک ارزش درگروه نهادینه خواهد شد . دوم اینکه بین گروه و استادان

و دانشجویان آن روابط مؤثر ، شفاف و دوستانه برقرار می شود و در نهایت شاهد پویایی و عملکرد

مثبت در بین کل اعضاء گروه خواهیم بود . ارزش های اخلاقی خوب و ناهنجارهای اخلاقی بد در

همه سازمانها وجود دارد اما به محیط ، فرهنگ و شیوه رفتار افراد گروه بستگی دارد . رفتار اخلاقی

به دو عامل ارزشهای شخصی و جو حاکم بر گروه وابسته است .

به عقیده رابرت استارت^۳ و وظیفه سنگین استاد مدیریت آموزشی ایجاد محیطی است که در آن آموزش

به طور اخلاقی صورت پذیرد . به این ترتیب ، هرگاه استادی بپذیرد که محیط آموزشی ، سازمانی ،

سیستم و ترتیب های نهادی مانند برنامه ریزی درسی ، برنامه های هفتگی و روزانه ، ارزیابی ها ،

^۱ slote

^۲ Tjeltveit

^۳ Rabert Starrat

سیاست های ارتقاء و نظایر آن از ارزش خاصی برخوردارند ، معیارهای اخلاقی را مطلوب شمرده و به وظیفه بزرگ خود توجه خواهد داشت (استارت ، ۲۰۰۰ ، ص ۲۰۲) .

به عبارت دیگر ، ایجاد دانشگاهها در اصل رو به هدف بزرگ اخلاقی دارد و آن آماده کردن جوانان برای پذیرش مسئولیت اجتماعی است . بنابراین ، استادان مدیریت آموزشی علاوه بر تعهدات قانونی و حرفه ای ، باید نسبت به حفظ دانشگاهی نهادی و اجتماعی در راه رسیدن به اهداف جامعه کوشا باشند و از خود تعهد و مسئولیت نشان دهند . بدین ترتیب ، چنانچه ساختار دانشگاه و رشته مدیریت آموزشی پاسخگویی نیازهای جامعه نیست ، تجدید ساختار آن به همان اندازه که مبارزای فنی و حرفه ای است ، مبارزه ای اخلاقی نیز محسوب می شود (استارت ، ۲۰۰۰ ، ص ۱۹۲) .

برای مثال چنانچه سیستم پاداش گروه به گونه ای باشد که از رفتار نادرست افراد چشم پوشی کند و حتی آنها را مثبت جلوه دهد ، افراد شایسته هم ممکن است دست به کارهای ناشایست بزنند . هنگامی که در یک گروه به افراد کم کار و یا بی توجه به آموزش صحیح به دانشجویان ، ارتقاء مقام بدهد و یا آنها را مورد ستایش قرار دهد ، در گروه چنین برداشت خواهد شد که رفتارهای غیر اخلاقی بازدهی مناسبی دارند ، اینجاست که اصول غیر اخلاقی در سازمان ریشه می گیرد .^۱ اخلاق شامل شناخت آنچه که درست یا غلط است ، و سپس انجام درست آن عمل می باشد.^۲

امروزه تمایل زیادی برای انتظارات رفتاری از شغل و حرفه بوجود آمده است . بعلاوه اعضاء هیئت علمی ، استادان ، دانشجویان و در کل خانواده ها به طور فزاینده ای در جستجوی تعریفی از زمینه های اخلاقی در عملکرد شغلی خود هستند . به دلایل زیر ضرورت وجود نظام نامه احساس می شود:^۳

- ❖ تعریف رفتارهای قابل قبول
- ❖ ارتقای استانداردهای موجود در انجام امور.
- ❖ فراهم کردن ملاکی برای خود ارزیابی اعضاء گروه و دانشجویان
- ❖ استناد به آن به عنوان نشانه ای برای بلوغ شغلی.

^۱ روابط انسانی و رفتار سازمانی : مصطفی عسکریان ص ۶۵-۶۱

^۲ Pritchett 2003

^۳ Kultgen J, 2003. Ethics and Professionalism.. pp.212-213

نیاز به تدوین اصول اخلاق حرفه ای در اجتماعات علمی همانند نیاز به اصول اخلاقی در کل جامعه است. آنها منفعت دو جانبه دارند. آنها به ایجاد روابط مطلوب و بهره وری در فعالیت های سازمانی و علمی کمک می کنند. یک اجتماع حرفه ای، تشکیل شده از سازمانی جمعی و ارادی است که اصولی را برای اطاعت افراد از آنها، شکل می دهد که هر یک از این اصول در پی ایجاد و حفظ رضایت عمومی می باشد. این اصول به عنوان ابزاری برای ترغیب گروه مدیریت، استادان و دانشجویان می باشند. آنها احساس جامعه پذیری را در میان اعضاء ایجاد می کنند و حالتی از تعلق به گروه با ارزشها و اهداف مشترک ایجاد می کنند. خود ایجاد نظام نامه و توسعه آن با ارزش است، زیرا باعث می شود تا افراد با دیدی جدید به هدفهای خود فکر کنند و اهمیت تعهداتی که به عنوان اعضاء گروه و به عنوان افراد در ارتباط با گروه مدیریت دارند، توجه نمایند.^۱

در تدوین نظام نامه اخلاقی باید به جنبه های مختلف آنها توجه کرد. در مطالعه اخلاقیات، این فرصت را داریم که به انعکاس موضوعات مهم و پیش گویی و پاسخ به معضلات اخلاقی بپردازیم و به طور عمیقی در باره نوع رفتار و فعالیت مناسب گروه و دانشجویان به تفکر بپردازیم.

هدف از تدوین نظام نامه اخلاقی، ایجاد احترام و اعتماد متقابل در گروه است تا استانداردهای باروری حرفه ای و شخصی در میان استادان و دانشجویان و نیز رابطه بین استاد - دانشجو ارتقاء یابد. این جو مناسب، منجر به ایجاد انگیزه، خلاقیت، هویت و شور شوق به کار و خاطره ای به یاد ماندنی از گروه و دانشگاه می گردد.

برای اینکه دانشجویان از گروه احساس رضایت داشته باشند و استادان نیز در موقعیت های مختلف و تحت شرایط گوناگون برخورد خوبی با مراجعان خود داشته باشند، و با حداکثر توان علمی خود به دانشجویان گروه مدیریت اطلاعات علمی ارائه دهند نیاز به تدوین یک چارچوب اخلاقی است.

تمام تصمیماتی که در گروه گرفته می شود، باید قابلیت اجرایی داشته و در راستای اهداف و سیاست های بلند مدت دانشگاه تربیت معلم و وزارت علوم باشد، همه اعضای گروه در قبال تصمیماتی که می

¹"Prospects for International Standards" by Vivian Weil, from her paper 2004 pp68-69

گیرند ، باید مسئولیت پذیر باشند و در حد توان خودبه اعتلای علمی و اخلاقی گروه کمک نمایند که این نیز بحث اخلاقی می طلبد و نیاز به تدوین چارچوبی نظام مند از اخلاق دارد.

اصول کلی که باید در چارچوب نظام نامه اخلاقی مد نظر قرار گیرد مشمول تمام افراد ، استادان و دانشجویان می باشد . باید به استانداردهای اخلاقی پایبند باشند و رفتار اخلاقی خود را در جهت این استانداردها ارتقاء بخشند و ارزیابی فعالیت ها و رفتار های آنها مطابق این استانداردها باشد.¹

ارزشها جایگاه مهمی در نظام نامه گروه دارد که شامل : ۱- احترام و ارزش قائل شدن به افراد -۲- درستکاری یا راستگویی و منصف بودن در رفتار ۳-- استفاده و اداره مناسب منابع موجود و در صورت امکان بهبود آن .

گروه مدیریت آموزشی باید برای ایجاد یک جو مردم سالار و آزاد که برای اعضاء که بتوانند به طور مستقل یا آزاد و با بی طرفی در مقابل کارهای خود پاسخگو باشند ، تلاش کند . تمام بخش های گروه مدیریت آموزشی ، بخش کارشناسی- کارشناسی ارشد - کارکنان - گروه پرسنل خدماتی - همه و همه باید به این اصول اخلاقی تدوین شده پایبند باشند و از چگونگی کاربرد آن در مسئولیت های شغلی خود ، آگاهی یابند و با این کدهای اخلاقی در کار خود انجام وظیفه کنند . گروه نیاز به جلب حمایت و اعتماد اعضاء دارد . به همین خاطر باید در تصمیم گیریهای خود ، بالاترین سطح استانداردهای اخلاقی و حرفه ای را برای دستیابی به موضوعات زیر در نظر داشته و اجرا کنند و هر یک از اعضاء خود را در موضوعاتی از قبیل زیر در درون خود بکاود و در جهت رسیدن به آن تلاش نماید .

❖ باید به عنوان عضوی از اعضای گروه مدیریت آموزشی ، تا حد ممکن اصول اخلاقی را رعایت کنم.

❖ به عنوان عضوی از گروه مدیریت ، هدف من ارائه خدمت به شکلهای گوناگون در گروه است .

❖ به عنوان فردی از اعضاء گروه در کار خود باید به صورت حرفه ای برخورد کنم .

¹ cleanharbors, 2007, p 3